

معاونت ترویج و نظام بهره‌برداری
دفتر امور ترویج و بهبود نظام‌های ترویجی

تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی

استاندارد
آموزشی

توسعه
روستایی

کد: ۸۵-۳۳۰۳۰۱۲

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۴	۱- مقدمه
۵	۲- تعریف مفاهیم و اصطلاحات
۶	۳- تعریف دوره
۶	۴- مشخصات کلی دوره
۷	۵- هدف‌های دوره
۱۰	۶- فرصت‌های شغلی
۱۰	۷- مخاطبان دوره (کارآموزان)
۱۱	۸- مریبان دوره
۱۱	۹- محتوای آموزشی دوره
۱۲	۱۰- فضای آموزشی
۱۲	۱۱- شرایط قبولی و اعطاء گواهینامه
۱۳	۱۲- جدول مهارت‌ها و توانایی‌های کارآموزان
۱۴	۱۳- جدول محتوای آموزشی و سرفصل‌ها
	ضمیمه
۱۸	فرم شماره ۱) نظرخواهی از مریبان دوره‌های آموزشی
۲۰	فرم شماره ۲) نظرخواهی از کارآموزان دوره‌های آموزشی
۲۲	فرم شماره ۳) نظرخواهی از مجریان دوره‌های آموزشی

مقدمه

امروزه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت برای دوره‌های آموزشی گوناگون «استانداردهای آموزشی» لازم را تدوین نموده و به کار می‌گیرند. استانداردهای آموزشی حاوی مزایای فراوانی هستند به ویژه، یکسان‌سازی کمی و کیفی دوره‌های آموزشی در سطح کشور، تحقق بخشیدن تداوم یادگیری، برنامه‌ریزی منطقی‌تر دوره‌های آتی، میسر ساختن آموزش برنامه‌ریزی شده مادام‌العمر، پیش‌بینی دقیق بودجه و بالاخره نظم بخشیدن به فعالیت‌های آموزشی برنامه‌ریزان و مجریان و ... برخی از مزایای استانداردهای آموزشی است.

بنابراین، توجه مربیان، مدیران و مجریان دوره‌های آموزشی را به این نکته جلب می‌نماید که برای هر یک از اجزای دوره آموزشی، اصول و شرایط اجرا را با استاندارد حاضر تطبیق نمایند، سپس عملیات اجرایی خود را تنظیم کنند. امتیاز این امر آن است که زحمات و تلاش‌های آنان از نظم لازم برخوردار شده و موفقیت در انجام امور آموزشی تضمین خواهد شد.

بدیهی است چنانچه یک دوره آموزشی چند بار در سال برگزار شود با به کارگیری استاندارد، می‌توان مطمئن شد که اجرای تمام دوره‌ها از نظر کمی و کیفی دارای استاندارد یکسان خواهند بود و عملیات برنامه‌ریزی دوره‌های بعدی نیز با اطمینان خاطر و بینش بهتری انجام خواهد شد.

با آرزوی موفقیت

مفاهیم و اصطلاحات

تعریف برخی از مفاهیم و اصطلاحات به کار رفته در این استاندارد به شرح زیر است:

تعریف کارآموز: کارآموز فردی است که برای کسب توانائی‌های لازم در زمینه تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی، در این دوره آموزشی شرکت می‌کند و با یادگیری شیوه‌های نوین، تسهیلگری قادر خواهد شد سهم مؤثری در توسعه بخش کشاورزی ایفاد نمایند.

محتوای آموزشی: شامل مجموعه دانش و مهارت‌هایی است که در طول دوره آموزشی به کارآموزان ارائه می‌شود و هدف این دوره آن است که کارآموزان آنها را به طور صحیح و اصولی فرا بگیرند.

حیطه شناختی: عبارت است از یادگیری آن بخش از محتوای آموزشی که عمدتاً جنبه نظری برداشته و غالباً مستلزم تلاش و فعالیت ذهنی است که منجر به برداشتن اطلاعات فنی کامل از محتوای آموزشی می‌شود.

حیطه مهارتی: عبارت است از قدرت به انجام درآوردن یک کار که به حرکات بدنی مشخص برای انجام یک فعالیت و عملکرد منظم مربوط می‌شود.

ارزشیابی تشخیصی (ارزشیابی ابتدای دوره): این نوع ارزشیابی آموخته‌های قبلی و تجارب کارآموزان را که لازمه یادگیری مطالب جدید است می‌سنجد و با این ارزشیابی مربی به نقطه شروع فعالیت‌های آموزشی پی می‌برد.

ارزشیابی تکوینی (ارزشیابی حین دوره): این نوع ارزشیابی در جریان آموزش (حین اجرای دوره) انجام می‌شود.

ارزشیابی نهایی (ارزشیابی پایان دوره): در پایان دوره از کارآموزان به شرح زیر آزمون به عمل خواهد آمد:

۱- آزمون کتبی که به منظور ارزیابی آموخته‌های کارآموزان در طول دوره به عمل می‌آید.

۲- آزمون عملی که برای ارزیابی میزان مهارت و توانایی‌های کارآموزان در خصوص محتوای عملی دوره به عمل می‌آید.

تعریف دوره

دوره آموزشی «تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی» دوره‌ای است که طی آن کارآموزان اصول علمی و عملی تسهیلگری طرح‌های توسعه روستایی را فرا می‌گیرند به نحوی که پس از پایان دوره قادر به کاربرد آموخته‌هایشان خواهند بود.

مشخصات کلی دوره آموزشی

مخاطبان دوره	- مسئولین صندوق‌های مالی و اعتباری روستایی - متقاضیان و علاقه‌مندان
شرایط کارآموز	جنسیت: زن - مرد سطح سواد: حداقل دیپلم و بالاتر سن: حداقل ۱۸ سال
مدت دوره	۷ روز
کل ساعات دوره	۲۸ ساعت (۱۶ ساعت تئوری و ۱۲ ساعت کار عملی)
ظرفیت پذیرش هر دوره	حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۰ نفر
شیوه اجرا	روزانه
کادر آموزشی	کارشناس رشته‌های توسعه روستایی یا اقتصاد
شرایط احراز قبولی	- کسب نمره میانگین حداقل ۱۴ (نظری و عملی) - نداشتن غیبت بیش از $\frac{1}{5}$ کل ساعات دوره
مدیریت اجرا	- مدیریت ترویج و نظام بهره‌برداری استان - اداره ترویج شهرستان

هدف‌های دوره

هدف‌های اساسی دوره «تربیت تسهیلاتگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی» به تفکیک عبارتند از:

۱- هدف‌های اختصاصی

هدف اختصاصی این دوره عبارت است از تربیت نیروی انسانی ماهر در زمینه توسعه و عمران روستایی در جنبه‌های شناختی و مهارتی.

۲- هدف‌های آموزشی

۲-۱- هدف کلی: هدف کلی این دوره آشنا ساختن کارآموزان با اصول علمی تسهیلاتگری اجرای طرح‌های توسعه روستایی کشور.

۲-۲- هدف‌های جزئی: هدف‌های آموزشی - جزئی - این دوره برای ارتقاء سطح دانش و مهارت کارآموزان به شرح زیر است:

- وضعیت موجود اقتصادی - اجتماعی روستاهای ایران
- سهم عمده روستاییان در بخش کشاورزی
- تشکلهای مردمی و نهادهای موجود در بخش کشاورزی
- صندوق‌های اعتباری خرد در کشور و کلیات عملکرد آنها در فضاهای روستایی کشور

- فرایند اجرای طرح‌های توسعه روستایی
- متولیان اجرای طرح‌های توسعه روستایی
- بسترهای اجرای طرح‌های توسعه روستایی
- مراحل اجرای طرح‌های توسعه روستایی
- جلب مشارکت مردم در اجرای طرح‌ها
- چگونگی تحقق مشارکت مردم در پروژه‌های نمونه
- اولویت‌بندی و زمان‌بندی اجرای طرح
- سازوکارهای نظارت و ارزشیابی طرح‌های توسعه روستایی
- نقش تسهیلاتگران در ایجاد و ارتباط بین روستاییان و متولیان تهیه طرح‌ها
- ضوابط و دستورالعمل اجرای طرح‌های توسعه روستایی

- طبقه‌بندی پروژه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی طرح‌های توسعه روستایی
- روش پیمانی اجرای طرح‌های توسعه روستایی (مناقصه، انتخاب پیمانکار، اجرای طرح، نظارت بر کار پیمانکار و ...)
- روش امانی و مدیریت پیمان پروژه‌های مربوط به طرح‌های توسعه روستایی
- پروژه‌های مختلف طرح‌های توسعه روستایی از منظر دستگاه متولی هر پروژه
- مکانیزم و نحوه برخورد با هر یک از دستگاه‌های اجرایی با پروژه‌های تحت مدیریت آن دستگاه

۳- هدف‌های رفتاری

- در پایان دوره آموزشی از کارآموزان انتظار می‌رود بتوانند:
- امکانات و محدودیت‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی روستاهای ایران را نام ببرند.
- وضعیت موجود اقتصادی - اجتماعی روستای محل سکونت خود را تشریح کنند.
- عملکرد تشکل‌های مردمی و نهادهای موجود در منطقه را بررسی کنند.
- عملکرد صندوق‌های اعتباری خرد منطقه را بررسی کنند.
- محدودیت‌های اقتصادی موجود در فضاها روستایی مانند عدم وجود تنوع شغلی و ... را تشریح کنند.
- چگونگی اجرای طرح‌های توسعه روستایی را توضیح دهند.
- متولیان و دست‌اندرکاران اجرای طرح‌های توسعه روستایی را طبقه‌بندی کنند.
- بسترهای لازم برای اجرای طرح‌های توسعه روستایی را بیان کنند.
- تأثیر اجرای پروژه‌های مختلف توسعه روستایی بر یکدیگر را بررسی کنند.
- مراحل لازم برای رسیدن به مرحله اجرای طرح توسعه روستایی را بیان کنند.

- مشارکت مردم در پروژه‌های مختلف اجتماعی - اقتصادی و فضایی - کالبدی طرح‌های توسعه روستایی را تعریف کنند.
- نمونه‌هایی از مشارکت‌های مردمی صورت گرفته در پروژه‌های مختلف منطقه (حداقل سه نمونه) را نام ببرند.
- چگونگی تحقق مشارکت مردم در پروژه‌های فوق را بیان کنند.
- اولویت‌بندی و زمان‌بندی اجرای طرح‌ها را تشریح کنند.
- سازوکارهای نظارت و ارزشیابی طرح‌های توسعه روستایی را توضیح دهند.
- نقش و اهمیت اولویت‌بندی پروژه‌های مختلف طرح‌های توسعه را بیان کنند.
- نقش تسهیلمگران و ایجاد ارتباط بین روستاییان و متولیان تهیه طرح‌ها را شرح دهند.
- ضوابط و دستورالعمل اجرای طرح‌های توسعه روستایی را فهرستوار بیان کنند.
- پروژه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی و کالبدی طرح‌های توسعه روستایی را طبقه‌بندی کنند.
- ضوابط و دستورالعمل‌های مختلف طرح‌های توسعه روستایی را دسته‌بندی کنند.
- میزان انطباق پروژه‌ها و طرح‌های توسعه روستایی با ضوابط و دستورالعمل‌های موجود را مورد بررسی قرار دهند.
- نقش تسهیلمگران طرح‌های توسعه روستایی در انطباق طرح‌ها با ضوابط و دستورالعمل‌های موجود را شرح دهند.
- روش‌های مختلف اجرایی طرح‌های توسعه روستایی را نام ببرند.
- مراحل روش پیمانی اجرای طرح‌های توسعه روستایی را تحلیل کنند.
- روش امانی و مدیریت پیمان پروژه‌های مربوط به طرح‌های توسعه روستایی را تحلیل کنند.
- مزایا و معایب هر کدام از روش‌های اجرای پروژه را بیان کنند.

- پروژه‌های مختلف طرح‌های توسعه روستایی از منظر دستگاه متولی هر پروژه را بیان کنند.
- راهکارهای عملی برای ایجاد تعامل بین دستگاه‌های اجرایی مختلف در اجرای پروژه‌های توسعه روستایی را بررسی کنند.
- چگونگی تأمین اعتبار هر یک از پروژه‌های طرح‌های توسعه روستایی را بیان کنند.
- فرایند تسهیلگر یک پروژه موفق منطقه را عملاً مورد بازدید قرار دهند.

فرصت‌های شغلی

- کارآموزان پس از گذراندن دوره آموزشی «تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی» قادر خواهند بود که از فرصت‌های شغلی زیر استفاده کنند:
- ۱- اشتغال در تهیه و اجرای طرح‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی روستاهای کشور
 - ۲- فعالیت به عنوان مروج برای ترویج طرح‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی روستایی در سطح منطقه.

مخاطبین دوره (کارآموزان)

- در دوره آموزشی «تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی» کارآموز به کسانی اطلاق می‌شود که دارای شرایط ذیل باشند:
- الف: داشتن تحصیلات حداقل دیپلم و بالاتر
 - ب: برخوردار بودن از صحت کامل جسمانی و روانی جهت کار
 - ج: داشتن معرفی‌نامه از شوراهای اسلامی محل و دستگاه شهرستان مربوطه
 - د: در یکی از گروه‌های سنی زیر قرار برداشته باشند:
 - اولویت اول: گروه سنی ۱۵-۲۵ سال
 - اولویت دوم: گروه سنی ۲۶-۴۰ سال
 - اولویت سوم: گروه سنی ۴۱-۵۰ سال

مربیان دوره

مربیان دوره آموزشی «تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی» کسانی هستند که:

- در زمینه مسایل مربوط به طرح‌های توسعه روستایی حداقل ۴ سال تجربه عملی داشته باشند.
- از عهده تدریس محتوای آموزش نظری - عملی دوره برآیند.
- تحصیلات آنان در حد کارشناسی (رشته مرتبط) باشد.
- بومی منطقه بوده و با فرهنگ منطقه آشنایی کامل داشته باشند.

محتوای آموزشی دوره

محتوای آموزشی «تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی» مجموعاً ۲۸ ساعت است که ۱۶ ساعت آن به آموزش نظری و ۱۲ ساعت آن به آموزش عملی اختصاص دارد. محتوای آموزشی دوره به صورت نظری - کارورزی (عملی) می‌باشد که به این شرح است:

- امکانات و محدودیت‌های توسعه اقتصادی - اجتماعی روستاهای کشور [۲ ساعت نظری]
- فرآیند اجرای طرح‌های توسعه روستایی [۲ ساعت نظری]
- نحوه جلب مشارکت مردم در اجرای طرح‌ها [۲ ساعت نظری]
- اولویت‌بندی و زمان‌بندی اجرای طرح‌ها [۲ ساعت نظری]
- ضوابط و دستورالعمل اجرای طرح‌های توسعه روستایی [۲ ساعت نظری]
- روش‌های مختلف اجرای طرح‌های توسعه روستایی [۳ ساعت نظری]
- هماهنگی و تعامل با دستگاه‌های اجرایی ذیربط [۳ ساعت نظری]
- کارورزی در یکی از طرح‌های درحال تهیه توسعه اقتصادی و اجتماعی روستایی [۱۲ ساعت عملی]

فضای آموزشی

فضای آموزشی اعم از (کلاس، کارگاه عملی، عرصه و ...) مورد نیاز این دوره از طریق مراکز آموزشی استان و یا شهرستان تأمین می‌گردد. چنانچه استانی دارای مرکز آموزشی نباشد می‌بایست از مکان‌های استاندارد استفاده نماید.

• یادآوری:

- یکی از عوامل اساسی ارزیابی این دوره آموزشی کیفیت فضاهای آموزشی خواهد بود.

شرایط قبولی

کارآموزی پذیرفته شده نهایی شناخته می‌شود که حائز شرایط ذیل باشد:
 - در مجموع ارزشیابی‌های انجام شده حداقل نمره ۱۴ را کسب کرده باشد.
 - علاوه بر آن بیش از $\frac{1}{5}$ کل ساعات دوره را غیبت (موجه و غیرموجه) نکرده باشد.

اعطای گواهینامه

به کارآموزانی که این دوره را با موفقیت بگذرانند توسط مدیریت ترویج و مشارکت مردمی استان گواهینامه مهارت اعطاء خواهد شد.

فهرست مهارت‌ها و توانائی‌های کارآموزان (حیطه مهارتی و شناختی)

ردیف	عنوان
۱	کسب شناخت و آگاهی در باره توسعه اقتصادی روستاهای ایران عملکرد تشکل‌های مردمی و نهادهای موجود در بخش کشاورزی صندوق اعتباری خرد در کشور
۲	کسب شناخت در زمینه فرایند اجرای طرح‌های توسعه روستایی
۳	کسب شناخت و مهارت در جلب مشارکت مردم در اجرای طرح‌ها
۴	کسب شناخت و مهارت در زمینه اولویت‌بندی و زمان‌بندی اجرای طرح
۵	کسب شناخت در باره ضوابط و دستورالعمل اجرای طرح‌های توسعه روستایی
۶	کسب شناخت و مهارت در زمینه روش‌های مختلف اجرایی طرح‌های توسعه روستایی
۷	کسب شناخت در باره نحوه هماهنگی و تعامل با دستگاه‌های اجرایی ذیربط

استاندارد آموزشی

«تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی»

نام و مشخصات وسایل و تجهیزات	زمان		عملیات کارگاهی	مطالب تئوری	ردیف
	عملی	تئوری			
وسایل کمک آموزشی مورد نیاز از قبیل خلاصه‌ای از مستندات مورد نیاز، پاورپوینت و ...	-	۳		امکانات و محدودیت‌های توسعه اقتصادی - اجتماعی روستاهای کشور	۱
				تشریح وضعیت موجود اقتصادی - اجتماعی روستاهای کشور	۱-۱
				تشریح معیشتی بودن سهم عمده‌ی از کشاورزان روستایان کشور	۱-۲
				اشاره به عملکرد تشکلهای رسمی و نهادهای موجود در بخش کشاورزی	۱-۳
				اشاره به وجود صندوق‌های اعتباری خرد و کلیات عملکرد آنها در فضاهای روستایی کشور	۱-۴
تشریح محدودیت‌های اقتصادی موجود در فضاهای روستایی مانند عدم وجود تنوع شغلی و ...	۱-۵				
وسایل کمک آموزشی مورد نیاز از قبیل خلاصه‌ای از مستندات مورد نیاز، پاورپوینت و ...	-	۳		فرایند اجرای طرح‌های توسعه روستایی	۲
				تشریح چگونگی اجرای طرح‌های توسعه روستایی	۲-۱
				متولیان و دست‌اندرکاران اجرای طرح‌های توسعه روستایی	۲-۲
				مقدمات و بسترهای لازم برای اجرای طرح‌های توسعه روستایی	۲-۳
				تأثیر اجرای پروژه‌های مختلف طرح‌های توسعه روستایی بر یکدیگر	۲-۴
مراحل لازم برای رسیدن به مرحله اجرایی طرح‌های توسعه روستایی؛ تصویب و ابلاغ طرح از طرف مراجع ذیربط و ...	۲-۵				
وسایل کمک آموزشی مورد نیاز از قبیل خلاصه‌ای از مستندات مورد نیاز، پاورپوینت و ...	-	۳		نحوه جلب مشارکت مردم در اجرای طرح‌ها	۳
				تعریف مشارکت مردم در پروژه‌های مختلف اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی - کالبدی طرح‌های توسعه روستایی	۳-۱

استاندارد آموزشی

«تربیت تسهیلگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی»

ردیف	مطالب تئوری	عملیات کارگاهی	زمان		نام و مشخصات وسایل و تجهیزات
			نظری	عملی	
۳-۲	ارائه نمونه‌هایی از مشارکت‌های مردمی صورت گرفته در پروژه‌های مختلف (حناقل سه نمونه)				
۳-۳	تشریح نقاط مثبت و منفی مشارکت مردم در پروژه‌های نمونه				
۳-۴	بجای چگونگی تحقق مشارکت مردم در پروژه‌های نمونه				
۴	اولویت‌بندی و زمان‌بندی اجرای طرح‌ها		۲		وسایل کمک آموزشی مورد نیاز از قبیل خلاصه‌ای از مستندات مورد نیاز، باوربوینت و ...
۴-۱	تشریح اولویت‌بندی و زمان‌بندی اجرای طرح‌ها				
۴-۲	- تشریح سازوکارهای نظارت و ارزشیابی طرح‌های توسعه روستایی				
۴-۳	تضییق اولویت‌بندی‌های انجام شده در طرح‌های توسعه روستایی با نیازهای محلی				
۴-۴	تشریح نقش و اهمیت اولویت‌بندی پروژه‌های مختلف طرح‌های توسعه روستایی				
۴-۵	تسهیلگران در ایجاد ارتباط بین روستاییان و متولیان				
۵	ضوابط و دستورالعمل اجرای طرح‌های توسعه روستایی		۲		وسایل کمک آموزشی مورد نیاز از قبیل خلاصه‌ای از مستندات مورد نیاز، باوربوینت و ...
۵-۱	طبقه‌بندی پروژه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، کالبدی طرح‌های توسعه روستایی				
۵-۲	دسته‌بندی ضوابط و دستورالعمل‌های مختلف طرح‌های توسعه روستایی				
۵-۳	بررسی و مستندسازی میزان تضایق پروژه‌ها و طرح‌های توسعه روستایی با ضوابط و دستورالعمل‌های موجود				

استاندارد آموزشی

«تربیت تسهیلمگر اجرای طرح‌های توسعه روستایی»

ردیف	مطالب تنوری	عملیات کارگاهی	زمان		نام و مشخصات وسایل و تجهیزات
			نظری	عملی	
۵-۴	تشریح نقش تسهیلمگران طرح‌های توسعه روستایی در انطباق طرح‌ها با ضوابط و دستورالعمل‌های موجود				
۶	روش‌های مختلف اجرای طرح‌های توسعه روستایی		۳		وسایل کمک آموزشی مورد نیاز از قبیل خلاصه‌ای از مستندات مورد نیاز، پاورپوینت و ...
۶-۱	تشریح روش بیمانی اجرای طرح‌های توسعه روستایی (مناقشه، انتخاب پیمانکار، اجرای طرح، نظارت بر کار پیمانکار)				
۶-۲	تشریح روش امتالی و مدیریت پیمان پروژه‌های مربوط به طرح‌های توسعه روستایی				
۶-۳	تیبین مزایا و معایب هر کدام از روش‌های اجرای پروژه				
۷	هماهنگی و تعامل با دستگاه‌های اجرایی		۳		وسایل کمک آموزشی مورد نیاز از قبیل خلاصه‌ای از مستندات مورد نیاز، پاور پوینت و ...
۷-۱	تیبین پروژه‌های مختلف طرح‌های توسعه روستایی از منظر دستگاه متولی هر پروژه				
۷-۲	تیبین مکانیزم و نحوه برخورد با هر یک از دستگاه‌های اجرایی یا پروژه‌های تحت مدیریت آن				
۷-۳	بررسی راهکارهای عملی برای ایجاد تعامل بین دستگاه‌های اجرایی مختلف در اجرای پروژه‌های توسعه روستایی				
۷-۴	چگونگی تأمین اعتبار هر یک از پروژه‌های طرح‌های توسعه روستایی				
۸	آشنایی عملی با اصول تسهیلمگری	کارورزی در یکی از طرح‌های درحال تهیه توسعه اقتصادی و اجتماعی روستایی کشور و تهیه گزارش مربوطه		۱۲	
۰	جمع		۱۶	۱۲	۲۸